

Unió kihívások és válaszutak a 2000-es években

Az egységes belső piac és a közös pénz

Az egységes belső piac és a közös pénz egy hosszú integrációmélyítési folyamat eredményeként jött létre 1986-1999 között. A könyv ezt a fejlődési folyamatot igyekszik bemutatni. Ez a több mint egy évtizedes fejlődés a ma már félévszázados Európai Unió leghosszabb, összefüggő integrációmélyítési időszaka volt. A 2000-es évek eleje világgazdasági és tagországi szinten egyaránt számos új kihívást hozott. A könyvben ezeket az új kihívásokat és az azokra adandó válaszokat is felvázolja a szerző, elsősorban e két integrációs politika továbbfejlesztése szempontjából.

A '90-es évtizedben az EU-15 nem talált igazán sikeres választ az USA gazdasága által meghatározott globalizációs kihívásokra. Ekkor keletkezett az a modernizációs elmaradás, amit a lisszaboni terv megvalósításával akart a Közösség megszüntetni. A könyv nem foglalkozik a lisszaboni célkitűzésekkel, csak abból a szempontból, hogy az egységes belső piac továbbfejlesztése milyen kihívásokat jelent, és ezekre milyen tagországi reagálások születtek. Ezen belül részletesen elemzésre kerül az ún. szolgáltatási irányelv. Az egységes belső piac négy szabadsága közül a szolgáltatások és a munkaerő szabad mozgása még a 2000-es évek elejére sem valósult meg. A tagországok növekedési gondjainak megoldásához és az egész EU nemzetközi versenyképességének fokozásához is igen hasznosan járul hozzá, ha a napjainkra a fejlett országokban a GDP csaknem 80 százalékát adó szolgáltatási szektor az egységes belső piacon liberalizálódik. Azt, hogy ez miért nem történt meg a 2000-es évek elejéig, és hogy milyen lehetőségei vannak annak, hogy a tízes évek második felében megvalósuljon, részletesen tárgyalja a könyv.

A közös pénz az egységes belső piac megkoronázásaként jött létre. Ennek ellenére az EU-15-ön belül is voltak olyan tagországok, amelyek részei voltak ugyan a belső piacnak, de kimaradtak az eurózónából. A könyv ezzel a kérdéssel mint egy integrációmélyítési nóvummal foglalkozik. Hiszen közös politikából tagország nem átmeneti mentesség jelleggel a Maastrichti Szerződés előtt nem maradt ki.

A közös pénz létrehozatalának bemutatása után a könyv részletesen foglalkozik az eurózóna első nyolc évének tapasztalataival. Azt, hogy 2005-ben átalakításra került a Stabilitási és Növekedési Paktum arra mutat, hogy az eurózóna vezető tagországai belső gazdasági reformkényszereikkel is összefüggésben a folyó államháztartási hiány paktumban elvárt nagyságát nem tudták/nem tudják folyamatosan biztosítani. A közelmúlt egyik legbotrányosabb eseménysorozata volt az EU-ban az, ahogy végül is az SNP átalakítására került sor. Mindezzel együtt azonban maga a közös pénz az eurózónán belül stabil valutának bizonyult, nemzetközi szerepe pedig fokozatosan nő.

Elsősorban a német gazdaság példáján kerül bemutatásra a könyvben a napjainkra ugyan tradicionálissá vált, de válságba is jutott szociális piacgazdaság kialakult rendjének átalakítása. Ez az átalakítás nemcsak a globalizációs kihívások, hanem a számos EU-tagországban bekövetkezett lakossági korstruktúra változása miatt is halaszthatatlanul szükségessé vált. Az adóreform és a szociális ellátórendszer átalakítása tagországi feladat. De ugyanakkor mivel ugyanazok a kormánytagok döntenek a miniszterek tanácsaiban, akik

nemzetállami keretek között felelnek a reformért, a szociális piacgazdaság modellválsága kihat az EU egészének fejlődésére is.

A szociális piacgazdaság átalakítása, az egységes belső piac liberalizációs folyamaton keresztüli egyre teljesebbé tétele, a közös pénz funkcióinak és ezen keresztül integráló hatásának kiteljesítése mind-mind a 2000-es évek elejének feladata. Azt, hogy ezek a feladatok megoldásuk során hogyan hatnak egymásra, az még a „jövő zenéje”. Mindenesetre maga az integrációs folyamat napjainkra kétesélyessé vált. Lehet, hogy az elért integrációs eredmények elegendőek lesznek arra, hogy az új kihívásokra integrációmélyítési válaszok szülessenek. Ebben az esetben az EU-ban akár új területeket is szupranacionális szintre emelnek és elindul egy lassú, a korábbiak alapján szinte biztosan ellentmondásos, néha meg-megtorpanó, de föderatív irányba mutató fejlődés. De az is lehet, hogy olyan mélyről jövő töredezés kezdődik el, ami erős renacionalizálódási tendenciává válik. Ebben az esetben azonban egyáltalán nem biztos, hogy a következő 50 év végén a szakértők még látható formában értekezhetnek az Európai Unióról.

A könyvben említésre kerül az egységes belső piac és a közös pénz szempontjából mindkét alternatíva. A 2006-ban lezárt kutatási anyagban a szupranacionális fejlődésre és a renacionalizálódási tendenciára mutató jelek egyaránt fellelhetők voltak.